

Evropské právo a trestní právo procesní II

Osnova

- Období pokusů o přijetí Evropské ústavní smlouvy a Lisabonské smlouvy
 - *Haagský program – posílení svobody, bezpečnosti a spravedlnosti*
 - *Evropská ústavní smlouva*
 - *Lisabonská smlouva a její dopady do oblasti trestního práva*

Osnova

- Rozhodovací praxe Evropského soudního dvora s dopady na trestní právo
 - *obecný výklad o působnosti ESD*
 - *příklady konkrétních rozhodnutí*
 - *vliv Lisabonské smlouvy na rozhodování ESD*

Haagský program

- **Přijatý v podobě Závěrů předsednictví ze zasedání Evropské rady v Bruselu ve dnech 4. a 5. 11. 2004**
- Navazuje na Závěry z Tampere
- Nastiňuje akční plán Komise v oblasti svobody, bezpečnosti a spravedlnosti na dobu dalších pěti let
- Další rozvoj principu vzájemného uznávání rozhodnutí v praxi

Haagský program

Obecné cíle programu:

- Zlepšit schopnost EU a členských států zaručit základní práva, procesní záruky a přístup ke spravedlnosti
- Regulovat migrační toky a kontrolovat vnější hranice EU
- Bojovat proti mezinárodnímu organizovanému zločinu a potlačit hrozbu terorismu
- Využívat potenciálu Europolu a Eurojustu
- Prohloubit vzájemné uznávání soudních rozhodnutí v občanských i trestních věcech
- Odstraňovat právní a soudní překážky sporů s přeshraničními dopady

Haagský program

Priority v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech:

- **Zlepšení spolupráce** – omezením stávajících právních překážek, posílením koordinace vyšetřování
- **Vzájemné uznávání** - dokončení souhrnného programu opatření k uplatňování této zásady
- **Sbližování právních předpisů** – minimální pravidla v TPP a sbližování TPH u zvláště závažné trestné činnosti s mezinárodním rozměrem

Haagský program

Priority v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech:

- **EUROJUST** – prosazení jeho úlohy v členských státech (implementací rozhodnutí o zřízení) a zkvalitnění jeho práce
- **Boj proti zločinu** – hl. terorismus, organizovaný zločin, korupce, boj proti drogové trestné činnosti, atd.

Evropská ústavní smlouva

- Smlouva o Ústavě pro Evropu, podepsána 29.10.2004 v Římě
- Měla nahradit Maastrichtskou smlouvu a Smlouvu o založení ES
- Cílem vytvořit nový subjekt, který by nahradil Evropská společenství a Evropskou unii
- Unie by byla vybavena právní subjektivitou a členské státy by jí svěřovaly pravomoci k dosažení společných cílů – *zásada subsidiarity a proporcionality*
- Odstranění pilířové struktury, přechod od mezivládní spolupráce ve II. a III. pilíři ke komunitární metodě a supranacionalitě typické pro I. pilíř

Evropská ústavní smlouva

Obecné cíle:

- podpora míru, svých hodnot, blahobytu obyvatel a prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti

Pravomoc

- Výlučná pravomoc Unie
- **Pravomoc sdílená Unií s členskými státy**
(**prostor svobody, bezpečnosti a spravedlnosti**)
- Pravomoc podpůrná, koordinační a doplňující

Evropská ústavní smlouva

Právní nástroje:

- evropský zákon (nařízení)
- evropský rámcový zákon (směrnice)
- evropské nařízení (obecná působnost)
- evropské rozhodnutí (závazné v celém rozsahu)
- doporučení a stanoviska (by závazná být neměla)

Evropská ústavní smlouva

Prostor svobody, bezpečnosti a spravedlnosti:

- Přijímání evropských a rámcových zákonů ke sbližování právních předpisů
- Podpora vzájemné důvěry, hl. na základě vzájemného uznávání rozhodnutí
- Operativní spolupráce při předcházení a odhalování trestné činnosti
- Principy solidarity, koordinace, respektování základních práv, různých právních systémů a tradic členských států

Evropská ústavní smlouva

Justiční spolupráce v trestních věcech:

- Stanovení pravidel a postupů pro uznávání rozsudků a rozhodnutí justičních orgánů v Unii
- Předcházení jurisdikčním konfliktům
- Napomáhání dalšímu vzdělávání pracovníků justice
- Usnadňování spolupráce mezi jednotlivými orgány
- Stanovení pravidel týkajících se vzájemné přípustnosti důkazů, práv osob v trestním řízení, práv obětí trestných činů a dalších zvláštních hledisek
- Návrhy opatření v oblasti prevence trestné činnosti

Evropská ústavní smlouva

Úřad evropského veřejného žalobce:

- Rada v čl. III – 274 zmocněna k vytvoření Úřadu evropského veřejného žalobce (na základě evropského zákona, přijatého jednomyslně a po souhlasu Evropského parlamentu)
- Cílem boj s trestnou činností proti finančním zájmům společenství
- Evropská rada by mohla ve formě evropského rozhodnutí rozšířit pravomoci ÚVŽ i na boj proti závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem, která se dotýká více než jednoho státu

Evropská ústavní smlouva

- Odmítnuta v referendu FR a NIZ
- ➔➔➔ Reformní smlouva (2007) – převzala podstatnou část textu neratifikované Ústavy

Lisabonská smlouva

- Podepsána 3. 12. 2007 v Lisabonu, ratifikována 13. 11. 2009, vstoupila v platnost 1. 12. 2009
- Navazuje na ustanovení Evropské ústavní smlouvy, přebírá její filozofii
- Zrušení třípilířové struktury
- Posílení nástrojů společné spolupráce v oblasti trestní

Lisabonská smlouva

**Justiční spolupráci tvoří dva hlavní pilíře
(čl. 82 (1) LS):**

- **Vzájemné uznávání** rozsudků a soudních rozhodnutí
- **Sbližování právních** a správních předpisů členských států v oblastech uvedených v čl. 82 (2) a čl. 83 LS

Lisabonská smlouva

Čl. 83 LS:

- EP a Rada mohou formou směrnic stanovit minimální pravidla týkající se vymezení trestných činů a sankcí
 - v oblastech mimořádně závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem
 - z důvodu povahy nebo dopadu těchto trestných činů nebo kvůli zvláštní potřebě potírat ji na společném základě.
 - v obl.: terorismus, obchod s lidmi a sexuální vykořisťování žen a dětí, nedovolený obchod s drogami, nedovolený obchod se zbraněmi, praní peněz, korupce, padělání platebních prostředků, trestná činnost v oblasti výpočetní techniky a organizovaná trestná činnost.

Lisabonská smlouva

Čl. 83 LS:

- Ukáže-li se, že sbližování trestněprávních předpisů členského státu je nezbytné pro zajištění účinného provádění politiky Unie v oblasti, která byla předmětem harmonizačního opatření, mohou EP a Rada směrnici stanovit minimální pravidla pro vymezení trestných činů a sankcí v dané oblasti.

Lisabonská smlouva

Úřad evropského veřejného žalobce:

Čl. 86 Smlouvy o fungování EU

➤ Rada může formou nařízení jednomyslně, po souhlasu EP, vytvořit z Eurojustu Úřad evropského veřejného žalobce

Ale:

Eurojust

- jednotka koordinace vzájemné pomoci
- oblast mezinárodní justiční spolupráce

ÚEVŽ

- koncipován jako orgán činný v trestním řízení
- oblast trestné činnosti proti finančním zájmům Unie

Lisabonská smlouva

Úřad evropského veřejného žalobce:

Čl. 86 Smlouvy o fungování EU

- Trestní řízení ohrožující finanční zájmy
- Příslušnými soudy mají být soudy členských států
- Uplatněním mechanismu tzv. **posílené spolupráce**
- Prozatím nezaveden

Lisabonská smlouva

System posílené spolupráce

- Pokud nebude dosažen potřebný souhlas s přijetím opatření a o posílenou spolupráci bude mít zájem nejméně 9 členských států, oznámí tyto státy svůj záměr Evropskému parlamentu, Radě a Komisi.
- Fikce udělení souhlasu ze strany orgánů Unie
- Nesouhlas jiných států nebude znamenat systém práva veta

Lisabonská smlouva

Právní akty:

➤ Nařízení

- obecná působnost, závazné v plném rozsahu, přímo použitelné

➤ Směrnice

- závazná, pokud jde o výsledek, forma a prostředky na vnitrostátních orgánech, nahrazují rámcová rozhodnutí

➤ Rozhodnutí

- spíše organizační záležitosti typu Europol, Eurojust

➤ Doporučení a stanoviska

- nejsou závazná

Lisabonská smlouva

Přechodné období:

- Pro oblast justiční spolupráce stanoveno **přechodné období**
- Protokolem č. 10 k LS
- Po dobu pěti let nebudou pravomoci Komise a Evropského soudního dvora rozšířeny na oblast justiční spolupráce

Evropský soudní dvůr

- Vrcholný soudní orgán EU
- Dbá ve spolupráci s členskými státy na jednotné provádění a výklad práva Unie
- Soudní dvůr, Tribunál (1988) a Soud pro veřejnou službu (2004)
- Sídlo v Lucemburku

Postavení upraveno:

- Čl. 19 Smlouvy o EU
- Čl. 251 a násl. Smlouvy o fungování EU

Evropský soudní dvůr

Soudní dvůr:

- 27 soudců
- 8 generálních advokátů (neustranné a nezávislé právní stanovisko)
- Šestileté funkční období, možnost opakovaného jmenování
- Zasedání v plénu, ve velkém senátu (13 soudců), v senátech složených z pěti nebo tři soudců

Evropský soudní dvůr

Tribunál

- Vznikl jako reakce na přetíženost soudního dvora
- Jeden soudce z každého členského státu, bez generálních advokátů
- Zasedá v senátech z tří nebo pěti soudců, případně rozhoduje samosoudcem, může zasedat i ve velkém senátu (13 soudců) nebo v plénu – právní složitost nebo důležitost věci
- Proti jeho rozhodnutí lze k Soudnímu dvoru podat kasační opravný prostředek
- *přímé žaloby podané fyzickými nebo právníckými osobami, které směřují proti aktům orgánů, institucí a jiných subjektů Evropské unie, jakož i proti nečinnosti těchto orgánů, žaloby podané členskými státy proti Komisi, žaloby podané členskými státy proti Radě ohledně aktů přijatých v oblasti státních podpor a ochranných obchodních opatření, žaloby směřující k náhradě škody způsobené orgány Evropské unie nebo jejich zaměstnanci, aj.*

Evropský soudní dvůr

Soud pro veřejnou službu

- 7 soudců, na dobu 6let, možnost opakovaného jmenování
- Zasedá v senátu o 3 soudcích, případně v plénu nebo v senátu o 5 soudcích nebo prostřednictvím samosoudce
- Proti rozhodnutí lze podat opravný prostředek k Tribunálu
- Spory mezi EU a jejími zaměstnanci (pracovní, služební poměr, systém sociálního zabezpečení)

Evropský soudní dvůr

- *SD není trestním soudem společenství!*
- Plní funkci jakéhosi ústavního soudu pro komunitární právo
- Interpretuje závazným způsobem principy komunitárního práva, rozhoduje o otázkách vztahů mezi členskými státy a orgány Unie, o kompetenčních sporech v rámci Unie, o otázkách souladu komunitárních aktů se základními smlouvami a obecnými právními zásadami, o otázkách základních práv a svobod, ...

Evropský soudní dvůr

- Rozhoduje také o **předběžných otázkách**, které předloží národní soudy členských států

Čl. 267 Smlouvy o fungování EU

➤ **Soudní dvůr Evropské unie má pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se:**

- a) výkladu Smluv,
- b) platnosti a výkladu aktů přijatých orgány, institucemi nebo jinými subjekty Unie.

Evropský soudní dvůr

Čl. 267 Smlouvy o fungování EU

- Vyvstane-li taková otázka před soudem členského státu, **může** tento soud, **považuje-li rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vynesení svého rozsudku**, požádat ESD o rozhodnutí o této otázce.
- Vyvstane-li taková otázka při jednání před soudem členského státu **jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva**, je tento soud **povinen** obrátit se na ESD
- Vyvstane-li taková otázka před soudem členského státu při **jednání, které se týká osoby ve vazbě**, rozhodne Soudní dvůr Evropské unie **v co nejkratší lhůtě**.

Evropský soudní dvůr

Předběžné otázky v českém právním řádu:

- 9a TRŘ
- vložen novelou č. 539/2004 Sb.
- Na ESD se může obrátit s předběžnou otázkou **jakýkoliv soud v ČR**
- Pokud soud podává žádost o rozhodnutí o předběžné otázce SD, vydá **rozhodnutí o přerušení řízení**
- Rozhodnutí SD o předběžné otázce jsou **závazná pro všechny orgány činné v trestním řízení**

Evropský soudní dvůr

- SD v řízení o předběžné otázce tedy přezkoumává dodržování práva při výkladu a provádění základních smluv a navazujících právních aktů
- Nemůže ale přezkoumávat platnost a přiměřenost opatření policie a odpovědnost členského státu za veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost (čl. 276 Smlouvy o fungování EU)

Evropský soudní dvůr

Nejdůležitější rozhodnutí:

- **Casati, č.j. 203/80**
- **Ian William Cowan, č.j. 186/87**
- **Donatella Calfa, č.j. C-348/96**
- **Hüseyin Gözütok C-187/01**
- **Klaus Brügge C-385/01**
- **Komise ES vs. Rada EU C-176/03**
- **Mario Filimeno Miraglia C-469/03**
- **Maria Pupino, č.j. C-105/03**

Casati, č.j. 203/80

- Trestní právo hmotné a procesní jsou oblasti, které jsou v kompetenci členských států, avšak komunitární právo vytváří určité meze této kompetenci členských států.
- Právní předpisy v trestně právní oblasti nesmí být diskriminační vůči osobám, kterým komunitární právo zaručuje právo stejného zacházení a nesmí omezovat základní svobody zaručené komunitárním právem.

Ian William Cowan, č.j. 186/87

- Spor o odškodnění za zranění způsobená při násilném přepadení pana Cowana (UK) při východu z metra během jeho krátkodobého pobytu v Paříži
- FR MF náhradu škody nepřiznalo
- Odškodné se vyplácelo pouze FR státním občanům, držitelům trvalého pobytu v FR či cizím státním příslušníkům států, které recipročně poskytují stejná plnění na základě smlouvy s Francií
- Právo na odškodnění je výrazem národní solidarity, financováno z prostředků FR, předpokládá těsnější svazek s příslušným státem, než je vztah příjemce služeb

Ian William Cowan, č.j. 186/87

- Namítán zákaz jakékoliv diskriminace z důvodu státní příslušnosti
 - Právo na stejné zacházení vyplývá přímo z komunitárního práva a nemůže záviset na existenci reciproční smlouvy
 - Komunitární právo zajišťuje FO právo cestovat do jiných členských států, ochrana těchto osob před újmou musí být na stejné úrovni jako ochrana jeho státních příslušníků nebo osob s trvalým pobytem
- → → novelizace českého zákona o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti

Donatella Calfa, č.j. C-348/96

- Občanka IT, během pobytu na Krétě odsouzena za nedovolené držení a užívání drog
- Tříměsíční vězení a doživotní vyhoštění z území Řecka
- **Otázka, zda v souladu s ustanovením komunitárního práva o volném pohybu osob a služeb a s principem rovného zacházení bez ohledu na státní příslušnost**
- Je zajištěn volný pohyb osob, ale zároveň se členským státům umožňuje přijmout zvláštní režim pro cizí státní příslušníky z důvodu uplatňování politiky zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti

Donatella Calfa, č.j. C-348/96

- V případě skutečného a dostatečně vážného ohrožení veřejného zájmu lze proti cizím státním příslušníkům uplatnit opatření, která nelze použít proti vlastním občanům
- V určitých případech by mohlo jít i o drogové delikty
- Usvědčení z trestného činu ale nezakládá samo o sobě možnost pachatele z území vyhostit
- Je třeba dále prokázat ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti
- V případě D. Calfa nebylo prokázáno, že by svým jednáním skutečně a dostatečně ohrozila základní společenský zájem na veřejném pořádku

Hüseyin Gözütok C-187/01

- Občan Turecka, který žil v Nizozemí a provozoval coffee-shop, nalezeno u něj větší množství hašiše a marihuany
- V souladu s NIZ TZ bylo trestní stíhání proti němu zastaveno SZ po zaplacení pokuty.
- Německé OČTŘ informovány o pohybu značného množství peněz na jeho účtu, zahájeno trestní stíhání pro obchodování s omamnými látkami
- KS v Cáchách **zastavil trestní stíhání proto, že podle čl. 54 SPÚ jsou německé orgány vázány pravomocným rozhodnutím nizozemských orgánů o stejném skutku.**
- SZ se odvolal k zemskému soudu v Kolíně, který se obrátil na ESD

Klaus Brügge C-385/01

- Občan SRN, obviněn belgickým SZ pro úmyslné napadení belgické státní občanky, požadovala odškodnění
- Pro stejný skutek byl muž stíhán i německým SZ, který mu nabídl mimosoudní vyrovnání spojené s platbou 1 000 DEM, obviněný přijal a trestní stíhání v Německu bylo zastaveno
- Otázka Belgického soudu, **zda lze pravomocné rozhodnutí o zastavení trestního stíhání provedené SZ bez intervence soudu považovat za ekvivalentní „pravomocnému odsouzení“ podle čl. 54 SPÚ?**

Hüseyin Gözütok C-187/01

Klaus Brügge C-385/01

- Soudní dvůr tato dvě řízení spojil

➤ Otázka výkladu čl. 54 SPÚ

„Osoba, která byla pravomocně odsouzena jednou smluvní stranou, nesmí být pro tentýž čin stíhána druhou smluvní stranou za předpokladu, že v případě odsouzení již byla vykonána nebo je vykonávána sankce nebo podle práva smluvní strany, ve které byl rozsudek vynesena, nemůže být dále vykonávána.“

Hüseyin Gözütok C-187/01

Klaus Brügge C-385/01

- Zásada *ne bis in idem* stanovená v čl. 54 SPÚ se vztahuje i na případy, kdy je trestní stíhání zastaveno státním zástupcem členského státu poté, co obviněný splnil jisté povinnosti, zejména zaplatil částku stanovenou státním zástupcem
- K tomu, aby se na skutek vztahovala zásada *ne bis in idem*, není nutné pravomocné rozhodnutí soudu
- Jakmile obviněný splní své povinnosti stanovené SZ, má se za to, že sankce byla pro účely čl. 54 SPÚ vykonána
- Skutečnost, že do rozhodnutí nebyl zapojen soud, nepovažuje SD za důvod k pochybnostem

Hüseyin Gözütok C-187/01

Klaus Brügge C-385/01

- **Používáním zásady *ne bis in idem* v oblasti policejní a soudní spolupráce v trestních věcech není dle SPÚ podmíněno harmonizací nebo aproximací trestního práva členských států.**
- „Za těchto okolností, ať už je zásada *ne bis in idem* zakotvená v čl. 54 SPÚ používána na řízení, která vylučují další trestní stíhání (bez ohledu na to, zda je do nich zapojen soud), nebo na soudní rozhodnutí, nezbytným důsledkem je, **že členské státy vzájemně důvěřují svým systémům trestního soudnictví a že každý z nich uznává trestní právo účinné v jiném členském státu, i když by byl výsledek při použití vlastního práva jiný.**“

Komise ES vs. Rada EU C-176/03

- Komise ES podala podnět ESD na zrušení Rámcového rozhodnutí Rady (2003/80/SVV) z 27.1.2003 o trestněprávní ochraně životního prostředí, které stanovovalo členským státům povinnost kriminalizovat závažná porušení práva životního prostředí v něm uvedená
- Názor Komise – rámcové rozhodnutí (pr. akt III. pilíře) není pro tento účel odpovídající, Společenství v rámci své pravomoci může od čl. států požadovat, aby na národní úrovni stanovily (i trestní) sankce, pokud je to nutné pro dosažení cílů Společenství

Komise ES vs. Rada EU C-176/03

- Společenství sice nemá obecnou trestněprávní pravomoc, ale přesto může v oblastech, v nichž mu členské státy pravomoci svěřily (čtyři svobody – volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu a politiky Společenství), pokud je to nezbytné k zajištění plné účinnosti komunitárního práva, přijímat i opatření, která se týkají trestního práva členských států

Komise ES vs. Rada EU C-176/03

- TPH ani TPP zásadně nejsou v pravomoci Společenství, to ale nemění nic na tom, že zákonodárce Společenství může v případě, že použití účinných, přiměřených a odrazujících trestních sankcí příslušnými vnitrostátními orgány představuje **nezbytné opatření pro boj proti vážným zásahům** (v těchto případech do životního prostředí), **uložit členským státům povinnost zavést takovéto sankce k zajištění plné účinnosti právních norem**, které přijímá v oblasti ochrany životního prostředí

Mario Filimeno Miraglia C-469/03

- NIZ občan obchodoval s tvrdými drogami, které převážel z NIZ do IT
- NIZ zastavilo trestní stíhání poté, co se dozvědělo, že IT vede stíhání pro tentýž skutek
- IT požadovala na NIZ poskytnutí vzájemné pomoci
- NIZ odmítlo – má za to, že rozhodnutí NIZ SZ o zastavení trestního stíhání je považováno za konečné rozhodnutí a za překážku nového trestního stíhání – zabraňuje jim poskytnout v této trestní věci vzájemnou pomoc italským justičním orgánům

Mario Filimeno Miraglia C-469/03

- Pokud bylo trestní řízení v jednom státě **ukončeno bez rozhodnutí ve věci a posouzení věci samé** (uložení jakékoli sankce), pouze z důvodu, že bylo zjištěno, **že trestní řízení ve stejné věci již zahájil i jiný stát, není toto rozhodnutí o zastavení překážkou věci rozhodnuté** ve smyslu čl. 54 SPÚ.

Mario Filimeno Miraglia C-469/03

- Ačkoli cílem čl. 54 prováděcí úmluvy je **zabránit tomu, aby jedna osoba v důsledku toho, že využila své svobody pohybu, nebyla stíhána za tentýž čin na území více členských států**, použití čl. 54 na rozhodnutí o zastavení trestního řízení v případech tohoto typu by **bránilo každé konkrétní možnosti potrestat protiprávní chování obviněného v dotčených členských státech**

Mario Filimeno Miraglia C-469/03

- Uvedené rozhodnutí o zastavení trestního řízení bylo přijato justičními orgány členského státu bez jakéhokoliv posouzení protiprávního jednání obviněného.
- Takový důsledek by zjevně odporoval účelu ustanovení hlavy VI Smlouvy o EU, a sice „zachovávat a rozvíjet Unii jako prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zaručen volný pohyb osob ve spojení s vhodnými opatřeními týkající se (...) předcházení a potírání zločinnosti“.

Maria Pupino, č.j. C-105/03

- Poprvé byl ESD požádán o výklad RR přijatého na základě článků 31 a 34 odst. 2 písm. b) smlouvy o EU, a to RR Rady ze dne 15. 3. 2001 týkajícího se statutu obětí v rámci trestních řízení
- Učitelka v mateřské školce, obviněna ze zneužití kázeňských prostředků (pravidelné bití, hrozba podání sedativ, hrozba zalepení úst náplastí, bránění v odchodu na toaletu)
- Obviněna také ze závažného ublížení na zdraví (jednoho z žáků udeřila a způsobila mu lehký otok čela)
- Žáci v rozhodné době mladší pěti let

Maria Pupino, č.j. C-105/03

- *Podle IT zákona o trestním řízení může být svědectví získáno v přípravném řízení v případě, že zde je vážný důvod se domnívat, že svědek nebude moci být vyslechnut během hlavního líčení z důvodu nemoci, jiné vážné překážky, jakmile existuje důvod se domnívat, že svědek bude vystaven násilí či ohrožení nebo mu budou přislíbeny peníze nebo jiné výhody, aby nemohl vypovídat/podal falešné svědectví*
- Soudce může v případě výslechu osoby mladší 16 let jako svědka nařídít použití řízení o předčasném podání důkazů, i když neexistuje žádný z výše uvedených důvodů, pokud se jedná o sex. zločiny nebo TČ se sex. podtextem
- V dané věci však sex. podtext chybí

Maria Pupino, č.j. C-105/03

- Otázka, zda články 2, 3 a 8 odst. 4 rámcového rozhodnutí musí být vykládány tak, že vnitrostátní soud musí mít možnost umožnit dětem nízkého věku, které tvrdí, že byly oběťmi špatného zacházení, učinit výpověď za podmínek umožňujících jim zaručit přiměřenou úroveň ochrany mimo veřejné soudní jednání a před jeho konáním

Maria Pupino, č.j. C-105/03

→ → → **Ano**

- Ale podmínky svědectví nesmí být neslučitelné se základními právními zásadami dotčeného členského státu a nesmí zbavovat obviněného /obžalovaného práva na spravedlivý proces
- Výklad národního práva v souladu s rámcovým rozhodnutím je možný jen do té míry, do jaké činí vnitrostátní právo takový výklad možným

Maria Pupino, č.j. C-105/03

- Při uplatňování vnitrostátního práva je předkládající soud povoláný k jeho výkladu **povinen v co největším možném rozsahu ho vykládat ve světle znění a účelu rámcového rozhodnutí, aby byl dosažen výsledek, který rámcové rozhodnutí sleduje, a dosažen tak soulad s čl. 34 odst. 2 písm. b) Smlouvy o EU**
- **povinnost „eurokonformního výkladu“.**

Evropský soudní dvůr

Další zajímavá rozhodnutí:

- Von Colson 14/83
- Kolpinghuis 80/86
- Marleasing C- 108/88
- Arcaro C- 168/95
- Gasparini C- 467/04
- Van Esbroeck C- 436/04
- Van Straaten C- 150/05
- Kretzinger C- 288/05
- Komise vs. Španělské království C- 503/03
- Kraaijenbrink C- 367/05

Von Colson 14/83

- Poprvé dovozen **princip eurokonformního výkladu**
- **Národní soudy jsou povinny vykládat vnitrostátní pravidla v maximální možné míře v souladu s pravidly komunitárními**
- Čl. 10 Smlouvy o ES zakotvuje obecný **princip loajality**
- **Členské státy učiní vhodná obecná i zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají z této Smlouvy nebo jsou důsledkem činnosti orgánů Společenství.**
- Usnadňují společenství plnění jeho úkolů a zdrží se jakýchkoli opatření, která by mohla ohrozit uskutečnění cílů této Smlouvy.

Kolpinghuis 80/86

- **Směrnice**, jejíž obsah je dostatečně jednoznačný a nepodmíněný, **se mohou dovolávat jednotlivci vůči státu, který danou směrnicí řádně a včas neimplementoval**
- Ale **neimplementovaná směrnice nemůže sama o sobě ukládat povinnosti jednotlivcům**
- I když směrnice není implementována, mají orgány státu **povinnost eurokonformního výkladu**
- Povinnost soudu k eurokonformnímu výkladu by **neměla vést k zavedení nebo zvýšení trestní odpovědnosti jednotlivce** za konání, které by bez eurokonformního výkladu jinak trestné nebylo

Marleasing C- 108/88

- Předmětem eurokonformního výkladu národního práva je rozhodující úsek národního práva, který se srovnává se směrnicemi
- Otázka, zda směrnice, která ještě nebyla implementována může mít přímý účinek na vztah mezi dvěma jednotlivci
- Směrnice sama o sobě nemůže ukládat povinnosti jednotlivcům
- Vnitrostátní soud má ale povinnost vykládat vnitrostátní právo v co největší míře ve světle znění a účelu směrnice

Arcaro C– 168/95

- Povinnost eurokonformního výkladu dosahuje své hranice tam, kde takový výklad vede k uložení povinnosti jednotlivci, kterou stanoví netransponovaná směrnice
- Povinnost eurokonformního výkladu je omezena tak, že nemůže vyústit v uložení povinnosti jiným jednotlivcům
- Směrnice sama o sobě nemůže vést ke zhoršení trestní odpovědnosti, ale takový důsledek nemůže mít ani výklad vnitrostátního práva, který je v souladu se směrnicí

Gasparini C– 467/04

- Pašování olivového oleje
- Dva z obžalovaných zproštěni z důvodu **promlčení** obžaloby
- Zásada **ne bis in idem** (čl. 54 Prováděcí úmluvy) se **uplatní na rozhodnutí soudu smluvního státu** vydaného na základě trestního stíhání, kterým je obžalovaný pravomocně zproštěn obžaloby z důvodu **promlčení trestného činu**, kvůli kterém bylo zahájeno trestní stíhání
- Tento závěr se týká pouze osob, o kterých bylo pravomocně rozhodnuto

Van Esbroeck C– 436/04

- Odsouzen v Norsku za nedovolený dovoz omamných látek z Belgie do Norska, v době, kdy Norsko ještě nebylo Prováděcí úmluvou vázáno
- Otázka, **zda čl. stát musí aplikovat čl. 54 i na případy, kdy předchozí odsouzení za týž čin bylo učiněné státem, který v té době ještě nebyl Prováděcí úmluvou vázán**
- Zásada ne bis in idem se musí uplatnit na trestní řízení zahájené v jednom smluvním státě (B) pro čin, za který již byla dotyčná osoba v jiném sm. státě odsouzena (N), i když uvedená úmluva v tomto státě (N) ještě nebyla v platnosti, **v okamžiku, kdy byl vynesena uvedený odsuzující rozsudek, byla-li v dotčených státech (B, N) v platnosti v okamžiku posuzování podmínek pro uplatnění zásady zákazu dvojího trestu orgánem, u kterého bylo řízení zahájeno později (B)**

Van Straaten C– 150/05

- Dovoz heroinu z IT do NIZ, dispozice s heroinem v NIZ, držení zbraní a střeliva v NIZ
- V NIZ za dovoz heroinu zproštěn obžaloby – **čin nebyl přesvědčivě prokázán**
- V IT stíhán za držení a vývoz heroinu do NIZ
- **TČ spočívající ve vývozu a dovozu týchž omamných látek** stíhané v různých smluvních státech Schengenské prováděcí úmluvy, **musí být v zásadě považovány za „tentýž čin“ ve smyslu čl. 54**
- **Zásada zákazu dvojího trestu** zakotvená v čl. 54 Prováděcí úmluvy **se uplatní i na rozhodnutí soudních orgánů smluvního státu, kterým se obžalovaný pravomocně zprošťuje obžaloby pro nedostatek důkazů**

Kretzinger C– 288/05

- Pašování cigaret z Řecka, přes IT a Něm do VB
- Odsouzen nejprve v IT a následně v Něm
- Skutkové okolnosti, které spočívají v převzetí pašovaného zahraničního tabáku ve smluvním státě, v jeho dovozu do jiného smluvního státu a jeho držení v posledně uvedeném státě a které se vyznačují skutečností, že bylo od počátku úmyslem obviněného, jež byl stíhán v obou smluvních státech, převézt tabák po jeho počátečním převzetí přes více smluvních států na místo určení jsou konáními, která **mohou spadat pod pojem „tentýž čin“ ve smyslu čl. 54**
- Konečné posouzení v tomto ohledu je věcí příslušných vnitrostátních orgánů.

Kretzinger C– 288/05

- V IT odsouzen k **podmíněnému trestu odnětí svobody**
- Trest odnětí svobody, jehož výkon byl podmíněně odložen, tím, že postihuje nedovolené jednání odsouzeného, je sankcí ve smyslu čl. 54
- U uvedeného trestu je třeba mít za to, že je právě vykonáván od okamžiku, kdy se odsouzení stalo vykonatelné a v průběhu zkušební doby
- Jakmile zkušební doba uplyne, musí být považován za již vykonaný ve smyslu téhož ustanovení
- Za sankci podle čl. 54 však nelze považovat, jestliže byl obviněný krátkodobě policejně zadržen nebo vzat do vazby

Komise vs. Španělské království

C- 503/03

- **Potírání terorismu X základní lidská práva**
- Žalobu k ESD podala Komise proti Španělsku
- V jeho postupu shledala narušení jedné ze základních svobod, na které je postaveno komunitární právo – **svobody pohybu**
- ŠP odmítlo pustit do země dva Alžířany, kteří byli ženatí se španělskými manželkami
- Důvodem výstraha, které se objevila v Schengenském informačním systému (SIS), do kterého ji vložilo Německo (to jediné ji pak může změnit nebo smazat)

Komise vs. Španělské království

C- 503/03

- Samotný fakt, že byla výstraha v SIS vydána, neopравňuje členský stát k tomu, aby takové osobě zakázal vstup na své území
- Pokud jakákoliv osoba, na kterou se vztahuje komunitární právo, požádá o vstup do schengenské zóny, členský stát musí ověřovat, zda její přítomnost zakládá „skutečnou, aktuální a dostatečně vážnou“ hrozbu pro společnost
- Členský stát k takovému závěru nemůže dojít pouze na základě výstrahy, která se v SIS objeví

Kraaijenbrink C- 367/05

- Odsouzena v NIZ k podmíněnému trestu odnětí svobody za TČ podílnictví v souvislosti s výnosy z nedovoleného obchodu s omamnými látkami
- Belgickým soudem odsouzena nepodmíněně – v Belgii směnila peněžní prostředky získané z nedovoleného obchodu s omamnými látkami v NIZ
- Různá skutková konání spočívající zejména jednak v držení peněžitých částek představujících výnosy z nedovoleného obchodu s omamnými látkami v jednom sm. státě, a jednak ve směnění peněžních částek rovněž pocházejících z takového nedovoleného obchodu ve směnárnách v jiném sm. státě, **nemohou být považována za „tentýž čin“ ve smyslu čl. 54 z důvodu pouhé skutečnosti, že příslušný vnitrostátní orgán zjistí, že uvedená skutková konání jsou spojena tímž protiprávním úmyslem**

Vliv LS na rozhodování ESD

Čl. 267 Smlouvy o fungování EU

➤ Soudní dvůr Evropské unie má pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se:

a) výkladu Smluv,

b) platnosti a výkladu aktů přijatých

➤ Vyvstane-li taková otázka před soudem členského státu, **může** tento soud, **považuje-li rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vynesení svého rozsudku**, požádat ESD o rozhodnutí o této otázce.

Vliv LS na rozhodování ESD

Čl. 267 Smlouvy o fungování EU

- Vystane-li taková otázka při jednání před soudem členského státu **jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva**, je tento soud **povinen** obrátit se na ESD
- Vystane-li taková otázka před soudem členského státu při **jednání, které se týká osoby ve vazbě**, rozhodne Soudní dvůr Evropské unie **v co nejkratší lhůtě**.

Vliv LS na rozhodování ESD

Čl. 276 Smlouvy o fungování EU

- Při výkonu svých pravomocí týkajících se ustanovení části třetí hlavy V kapitol 4 a 5 o prostoru svobody, bezpečnosti a práva **nemá ESD pravomoc přezkoumávat platnost nebo přiměřenost operací prováděných policií** nebo jinými donucovacími orgány členského státu, **ani rozhodovat o výkonu odpovědnosti členských států za udržování veřejného pořádku a ochranu vnitřní bezpečnosti.**

Vliv LS na rozhodování ESD

- LS ruší čl. 35 Smlouvy o EU, který stanovil pravomoc SD vydávat prejudiciální rozhodnutí rovněž pro oblast III. pilíře – **tato pravomoc však musela být akceptována členským státem prohlášením**
- Pravomoc SD rozhodovat v oblasti soudní a policejní spolupráce o předběžných otázkách už není podmíněna prohlášením členských států o akceptaci této pravomoci

Vliv LS na rozhodování ESD

- SD získal všeobecnou pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách v prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti
- Plně se však tato pravomoc bude uplatňovat až po uplynutí pětiletého přechodného období

Vliv LS na rozhodování ESD

- Obecně **posílnění pravomoci SD v oblasti trestního práva**
- I prostřednictvím komunitárních právních aktů je možné přijímat opatření, která dopadají na trestní právo členských států, pokud jsou nevyhnutelné k zabezpečení zájmů EU
- Povinnost orgánů členských států vykládat vnitrostátní právní normy tak, aby byly v maximální možné míře v souladu s právem EU – **eurokonformní výklad**
- Stanovení **pětiletého přechodného období** protokolem č. 10 k LS

Děkuji za pozornost

Použitá literatura:

- Fenyk, J., Svák, J.: Europeizace trestního práva, Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008
- Tomášek, M, a kol.: Europeizace trestního práva, Praha: Linde, 2009
- Fenyk, J., Kloučková, S. Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech, 2. aktualizované a doplněné vydání, Praha, Linde, 2005